

Sygn.akt III AUa 813/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Marek Szymanowski (spr.)

Sędziowie: SA Maria Jolanta Kazberuk

SO del. Marzanna Rogowska

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 listopada 2014 r. w B.

sprawy z odwołania K. K. (1)

przy udziale zainteresowanego A. K. (1)

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o stwierdzenie nieważności decyzji ostatecznej

na skutek apelacji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku V Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 28 marca 2014 r. sygn. akt V U 1233/13

I. zmienia zaskarżony wyrok i oddala odwołanie;

II. odstępuje od obciążania K. K. (1) kosztami zastępstwa prawnego rolniczego organu rentowego za obie instancje.

Sygn. akt III AUa 813/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 7 maja 2013 roku wydaną na podstawie przepisów Ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U z 2008 r., nr 50, poz. 291 ze zm.) oraz Kodeksu postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 267 ze zm.) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził nieważność decyzji z dnia 23 maja 2006 roku o podleganiu K. K. (1) ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 lutego 2006 roku do dnia 23 lutego 2011 roku oraz decyzji z dnia 7 marca 2011 roku o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników K. K. (1) od dnia 23 lutego 2011 roku, albowiem decyzje te zostały wydane z naruszeniem prawa.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że K. K. (1) podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy w okresach od 1 stycznia 1992 roku do 31 marca 1993 roku, od 25 lipca 1995 roku do dnia 31 marca 1999 roku oraz od 1 lutego 2006 roku do 22 lutego 2011 roku. Organ ustalił, że od dnia 1 grudnia 1994 roku K. K. (1) prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą w formie spółki cywilnej (...). Tymczasem, jako rolnik przed dniem 1 stycznia

1997 roku prowadząc działalność gospodarczą nie mogła wybrać ubezpieczenia społecznego rolników, a takiego wyboru dokonać mogła dopiero po 1 stycznia 1997 roku. W związku z ustaniem prawa do renty decyzją z dnia 23 maja 2006 roku znak (...) stwierdzono obowiązek podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy od dnia 1 lutego 2006 roku. Decyzją z dnia 25 stycznia 2011 roku K. K. (1) nabyła ponownie prawo do renty, wobec czego decyzją z dnia 7 marca 2011 roku znak (...) stwierdzono ustanie ubezpieczenia społecznego rolników z mocy ustawy od dnia 23 lutego 2011 roku. Jednocześnie organ rentowy wskazał, że wobec tego, iż na dzień 1 lutego 2006 roku K. K. (1) nie legitymowała się okresem co najmniej 3 letniego nieprzerwanego ubezpieczenia społecznego rolników, to stosownie do treści art. 5a powołanej ustawy nie mogła zostać objęta ubezpieczeniem społecznym rolników z mocy ustawy.

K. K. (1) domagała się zmiany zaskarżonej decyzji i stwierdzenia, że sporne decyzje są ważne. Zarzuciła naruszenie przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, a przede wszystkim art. 5a oraz art. 7 poprzez niewłaściwą ich interpretację. Powołując się na treść wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2008 roku, sygn. akt I UK 74/08 wskazała, że korzystanie z prawa do renty rolniczej nie pozbawia, po upływie tego okresu pobierania świadczenia statusu osoby ubezpieczonej, która prowadząc równocześnie pozarolniczą działalność gospodarczą spełniała i spełnia nadal warunki do podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników.

Zainteresowany w sprawie A. K. (1) (mąż) popierał odwołanie wniesione przez K. K. (1) wnosił o jego uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 28 marca 2014 roku zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł, iż nie stwierdza nieważności decyzji ostatecznych z dnia 23 maja 2006 roku o podleganiu K. K. (1) ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 lutego 2006 roku, oraz decyzji z dnia 07 marca 2011 roku o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników od 23 lutego 2011 roku.

W uzasadnieniu tego wyroku Sąd Okręgowy w Białymstoku wskazał, stosownie do treści art. 5a powołanej wyżej ustawy w brzmieniu ustawy z dnia 12 września 1996 roku o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1996 r., nr 124, poz. 585) rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, podlega nadal temu ubezpieczeniu. Przy czym może on podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu wówczas, gdy złoży Zakładowi lub Kasie oświadczenie, że chce podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, o ile spełnia w tym zakresie warunki określone w odrębnych przepisach. Ustawą, z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2004 r., nr 91, poz. 873) zmieniono treść powyższego przepisu w ten sposób, że jednym z warunków dalszego podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników ustalono podleganie ubezpieczeniu przez okres 3 lat przed podjęciem pozarolniczej działalności gospodarczej. Jednocześnie ustawodawca, jako warunek ubezpieczenia wskazał na obowiązek zawiadomienia Kasy o podjęciu działalności gospodarczej, wyboru sposobu opodatkowania oraz składania Kasie zaświadczeń właściwego organu podatkowego w zakresie kwoty podatku, do 14 lutego każdego roku, za miniony rok. Konsekwencją niedotrzymania tych obowiązków, bądź niezachowania określonych terminów było wyłączenie z ubezpieczenia społecznego rolników z mocy ustawy. Stosownie do art. 5a ust. 10 cytowanej ustawy (w brzmieniu na dzień 2 kwietnia 2004 roku) za pozarolniczą działalność gospodarczą o której mowa w ust. 1, uważa się pozarolniczą działalność gospodarczą prowadzoną na podstawie przepisów o działalności gospodarczej.

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy przyjął stan faktyczny był bezsporny. Wynika z niego, że na mocy umowy darowizny zawartej dnia 11 września 1990 roku odwołująca K. K. (1) wraz z mężem A. K. (1) stali się właścicielami gospodarstwa rolnego położonego w F.. Wobec czego decyzją z dnia 31 marca 1992 roku K. K. (1) została objęta z ustawy ubezpieczeniem społecznym rolników od dnia 1 stycznia 1992 roku (k. 2 akt KRUS).

Ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy podlegała w okresie od 1 stycznia 1992 roku do dnia 31 marca 1993 roku, od dnia 25 lipca 1995 roku do dnia 31 marca 1999 roku oraz od dnia 1 lutego 2006 roku do dnia 22 marca 2011 roku. Ubezpieczeniem w ograniczonym zakresie, to jest wypadkowym, chorobowym i macierzyńskim, jako rolnik

na wniosek podlegała od dnia 22 lipca 1999 roku do dnia 30 czerwca 2001 roku oraz od dnia 3 października 2001 roku do 31 sierpnia 2003 roku (k. 234 akt KRUS).

Decyzja z dnia 23 lutego 1999 roku nr (...) przyznano K. K. (1) prawo do renty rolniczej, z której odwołująca korzystała do dnia 31 stycznia 2006 roku (decyzja z dnia 8 kwietnia 2004 roku). Następnie, decyzją z dnia 22 lutego 2011 roku odwołująca została ponownie uznana za niezdolną do pracy, a niezdolność ta trwała do dnia 28 lutego 2013 roku. Odwołująca korzystała z prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy do dnia 1 maja 2013 roku (k. 161 akt KRUS 506182), jednakże z powodu wszczęcia postępowania w przedmiocie wyłączenia odwołującej z ubezpieczenia społecznego rolników wypłata świadczenia została wstrzymana, zaś następnie wydano decyzję odmowną (k. 162 akt KRUS 506182).

W okresie od dnia 4 maja 2004 roku do dnia 3 czerwca 2004 roku K. K. (1) podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w spółce (...) s.c."

Dnia 21 grudnia 1993 roku Urząd Miejski w B. prowadzący ewidencję działalności gospodarczej na wniosek odwołującej i jej męża A. K. (1) wpisał do tej ewidencji spółkę cywilną pod firmą (...) pod numerem (...) z dniem 2 stycznia 1994 roku. Przedmiotem tej spółki była działalność usługowa, a w tym usługi transportowe. Następnie małżonkowie zwrócili się o wykreślenie tego podmiotu z ewidencji, co nastąpiło z dniem 31 maja 1994 roku. Po raz kolejny z wnioskiem o wpisanie spółki cywilnej (...) do ewidencji zwrócili się dnia 14 listopada 1994 roku, z którym to dniem po raz kolejny wpisano ten podmiot do ewidencji działalności gospodarczej pod nowym numerem - (...) (k. 47-48 akt V U 1234/13). Przedmiotem działalności tej spółki był handel, export i import oraz wszelka działalność nie wymagająca koncesji, ani zezwolenia. Na wniosek małżonków K. Urząd Miejski w B. z dniem 1 sierpnia 1999 roku wykreślił z ewidencji spółkę małżonków K. wpisaną pod numerem (...) (k. 46 akt V U 1234/13). Małżonkowie A. i K. K. (1) ponownie z wnioskiem o wpisanie do ewidencji działalności gospodarczej spółki (...) wystąpili do Wójta Gminy D. K. z dniem 30 marca 2001 roku. Wówczas we wniosku małżonkowie wskazali, że działalność w formie tej spółki prowadzą od dnia 1 grudnia 1994 roku. Wskutek tej czynności uzyskali oni wpis w ewidencji pod numerem(...), który uległ zmianie w dniu 13 grudnia 2001 roku (opis (...)) oraz 19 stycznia 2011 roku (k. 56-61 akt sprawy niniejszej).

Odwołująca K. K. (1) dnia 7 stycznia 2004 roku uzyskała certyfikat kompetencji zawodowych w krajowym transporcie rzeczy nr 608/F2/04 uprawniający ją do wykonywania krajowego transportu drogowego rzeczy (k. 19).

Sąd Okręgowy ustalił, iż odwołująca nie poinformowała Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o podjęciu powyżej podanych działalności oraz nie przedłożyła Kasie wymaganych od dnia 14 lutego 2005 roku zaświadczeń właściwego organu podatkowego o wysokości należnego podatku z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej.

Powyższe zaświadczenia K. K. (1) przedłożyła natomiast już po wydaniu zaskarżonej decyzji. Treść zaświadczenia Naczelnika II Urzędu Skarbowego z dnia 6 czerwca 2013 roku, (...) wskazuje, że K. K. (1) w latach 2004-2008 i 2010-2012 nie zapłaciła podatku od prowadzonej przez siebie pozarolniczej działalności gospodarczej. Jedynie w 2009 roku kwota podatku należnego wyniosła 339,48zł.

Wysłuchana na rozprawie w dniach 27 września 2013 roku, 13 grudnia 2013 roku oraz 14 marca 2014 roku K. K. (1) wyjaśniła, że wraz z mężem jest właścicielką gospodarstwa rolnego położonego w F.. Gospodarstwo to jest przez nią i jej męża prowadzone od 1989 roku, zaś prowadzenie przez nią pozarolniczej działalności gospodarczej ogranicza się jedynie do tego, że figuruje ona, jako współnik spółki cywilnej w ewidencji i posiada ona certyfikat uprawniający do przewozu rzeczy. K. K. (1) podała, że dochód uzyskiwany z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekraczał nigdy kwoty granicznej. Odwołująca na pytanie pełnomocnika KRUS wskazała, że w trakcie rejestrowania w Gminie działalności gospodarczej urzędnik zakresił krzyżykiem w kwestionariuszu podleganie ubezpieczeniu w ZUS. Na kolejnej rozprawie odwołująca podała, że w okresie podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników korzystała ona z prawa do renty rolniczej z roczną przerwą w 2006 roku. Poza prowadzeniem gospodarstwa rolnego odwołująca nie zajmuje się żadnymi innymi czynnościami związanymi ze spółką cywilną. Odnośnie okresu jej miesięcznego zatrudnienia na umowę o pracę w wymiarze 1/4 etatu podała, że było to związane z posiadanym przez nią certyfikatem.

Użyczenie tego certyfikatu znajomemu było możliwie jedynie poprzez jej zatrudnienie w tej firmie. Odpowiadając na pytanie pełnomocnika KRUS K. K. (1) podała, że nie czytała ogólnego pouczenia na decyzjach KRUS, zaś certyfikat przewozu rzeczy otrzymała w dniu 7 stycznia 2004 roku. Podczas ostatniej rozprawy, dnia 14 marca 2014 roku odwołująca podała ponadto, że prowadzona działalność gospodarcza w zakresie handlu w 1994 roku była przez nią utrzymywana do 2004 roku. Z uwagi na swój stan zdrowia K. K. (1) nie brała czynnego udziału w prowadzeniu działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej, a jedynie była posiadaczem certyfikatu, który uprawniał jej męża do wykonywania usług transportowych. W okresie prowadzenia działalności handlowej wraz z mężem prowadzili też gospodarstwo rolne, które w tamtym okresie obejmowało obszar 6-7 ha, a obecnie zajmuje około 10 ha (k. 13v-14, 43v-44, 76v-77).

W ocenie Sądu Okręgowego wyjaśnienia odwołującej polegają na prawdzie. Podawane przez K. K. (1) informacje znajdują potwierdzenie w zgromadzonym materiale dowodowym oraz w wyjaśnieniach złożonych przez męża odwołującej A. K. (1) przed tutejszym Sądem w sprawie o sygn. akt V U 1243/13. Zdaniem Sądu K. K. (1) w sposób szczerzy i logiczny wyjaśniała, że nie wiedziała o obowiązku informowania Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o konieczności przedkładania zaświadczeń z urzędu skarbowego, a nadto, że myślała, iż przez cały okres podlega ona tylko ubezpieczeniom społecznym rolników. Nie ulega także wątpliwości to, że odwołująca nie uczestniczyła aktywnie w prowadzeniu działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej, a jej wkład ogranicza się do posiadania certyfikatu uprawniającego do przewozu rzeczy. Nie bez znaczenia w sytuacji K. K. (1) pozostaje fakt korzystania przez nią z renty rolniczej. Stan zdrowia odwołującej, przebyte interwencje chirurgiczne z pewnością wpływały na zdolności poznawcze i czynności, jakie winna była podjąć w celu zachowania prawa do podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników.

W tej sytuacji zdaniem Sądu Okręgowego stanowisko Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wyrażone w zaskarżonej decyzji nie zasługuje na uwzględnienie. Istotnym w niniejszej sprawie jest to, że K. K. (1) została objęta ubezpieczeniem społecznym rolników z mocy ustawy przed podjęciem przez nią pozarolniczej działalności gospodarczej. W dacie wejścia w życie art. 5a cytowanej wyżej ustawy K. K. (1) spełniała wszystkie przesłanki do objęcia jej tym ubezpieczeniem pomimo, iż widniała wówczas w ewidencji działalności gospodarczej, jako wspólnik pozarolniczej działalności gospodarczej. W brzmieniu pierwotnym, przepis ten nie wymagał od rolników, bądź domowników podejmowania jakichkolwiek czynności w celu dalszego podlegania ubezpieczeniom społecznym, o ile przed rozpoczęciem prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej podlegali oni ubezpieczeniu przez okres 1 roku. Od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2004 r., nr 91, poz. 873) zaostrożono ten wymóg do okresu 3 lat datowanych przed rozpoczęciem działalności gospodarczej. Jednocześnie, jako warunek podlegania temu ubezpieczeniu ustanowiono obowiązek poinformowania Kasy o podjęciu działalności gospodarczej, a następnie zobowiązano do przedkładania zaświadczeń właściwego urzędu skarbowego o wysokości należnego podatku.

Zdaniem Sądu Okręgowego w judykaturze Sądu Najwyższego dostrzec należy coraz bardziej konsekwentne odstępowanie od rygorystyczno-gramatycznej wykładni powyżej cytowanego przepisu. Sąd Najwyższy uznał i uzasadnił, że brak wyraźnego pouczenia o skutkach prawnych wynikających z art. 5a ustawy nie może prowadzić do pozbawienia rolniczego tytułu ubezpieczenia społecznego. Rolnicy, którzy przy prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekraczają ustawowego kryterium podatkowego, zachowują prawo pozostania w systemie rolniczych ubezpieczeń społecznych, ponieważ graniczne kryterium podatkowe, a nie zachowanie ustawowo wyznaczonego terminu na jego udokumentowanie, powinno decydować ostatecznie o legalności wyłączenia z rolniczego ubezpieczenia społecznego w decyzjach wydawanych dość często po wielu latach od tego zdarzenia (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 238/07 (OSNP 2009 nr 5-6, poz. 76).

Materiał dowodowy zgromadzony w niniejszej sprawie wykazał, że K. K. (1) nie była w sposób indywidualny i konkretny pouczona o obowiązku zgłoszenia Kasie faktu podjęcia pozarolniczej działalności gospodarczej, ani o obowiązku przedkładania zaświadczeń o wysokości należnego podatku. Natomiast kwota podatku przez okres prowadzenia przez małżonków K. działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej nigdy nie przekroczyła ustawowych kwot granicznych. W ocenie Sądu K. K. (1) w okresie spornym podlegała ubezpieczeniu społecznym rolników. W okresie od daty objęcia jej z mocy ustawy tym ubezpieczeniem opłacała należne składki, a jednocześnie w

okresie pobierania renty rolniczej objęta była tym ubezpieczeniem na swój wniosek. Za tym stanowiskiem przemawia także treść pisma Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 4 kwietnia 2013 roku. Organ ten poinformował Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, że z uwagi na okres przedawnienia dochodzenia należności i brak możliwości dobrowolnego opłacania składek K. K. (1) nie będzie mogła być objęta ubezpieczeniem społecznym na mocy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Jednocześnie Zakład stwierdził, że skoro K. K. (1) po dniu wejścia w życie art. 5a cytowanej wyżej ustawy opłacała należne Kasie składki, to wyrażała ona wolę pozostania w ubezpieczeniu społecznym rolników (k. 26 akt sprawy niniejszej i k. 279 akt KRUS). Taki pogląd podzielił także Sąd Okręgowy w Białymstoku, co skutkowało zmianą zaskarżonej decyzji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku.

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (Oddział (...) w B.) zaskarżył powyższy wyrok w całości zarzucając mu

I. naruszenie przepisów postępowania, a w szczególności:

- art. 233§1 kodeksu postępowania cywilnego poprzez:

- sprzeczne z materiałem dowodowym znajdującym się w aktach ubezpieczeniowych, a w szczególności z treścią informacji umieszczanych na decyzjach o objęciu ubezpieczeniem rolniczym, chociażby w decyzji z dnia 09.03.1998 r. (k. 8), w decyzji z dnia 12.05.1998 r. (k. 25), w decyzji z dnia 09.04.1999 r. (k. 55), 16.08.1999 r., 08.10.2001 r., 2003.10.02., o obowiązku informowania Kasy o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu rolniczemu, a w szczególności o konieczności złożenia oświadczenia o wyborze ubezpieczenia rolniczego przy podjęciu działalności gospodarczej, a więc błędne ustalenie, że odwołująca nie była pouczona o skutkach prawnych art. 5a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, zgodnie z którym: „rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, podlega nadal temu ubezpieczeniu. Rolnik lub domownik może podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu wówczas, gdy złoży Zakładowi lub Kasie oświadczenie, że chce podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, o ile spełnia w tym zakresie warunki określone w odrębnych przepisach.”

- sprzeczność powyższego twierdzenia Sądu, że odwołująca nie była informowana o treści w/w art. 5a pozostaje z przytoczonym w uzasadnieniu wyroku Sądu /k-6/ stwierdzeniu, że odwołująca nie czytała pouczenia na decyzjach KRUS, a więc treści tego przepisu nie знаła nie dlatego, że nie otrzymała informacji o tym przepisie, ale dlatego, że się z nim nie zapoznała.

- błędne ustalenie, że KRUS miał obowiązek informowania odwołującą o zmianie od 2 maja 2004 r. art. 5 a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wprowadzającej obowiązek dla rolników prowadzących równoległe pozarolniczą działalność gospodarczą złożenia do 14 lutego 2005 r. zaświadczenia urzędu skarbowego o wysokości należnego podatku za miniony rok , bowiem organ rentowy nie posiadał wiedzy o tym, że odwołująca prowadzi w tym czasie działalność gospodarczą i taką wiedzę w tym zakresie mógł uzyskać od samej odwołującej, ale Sąd I instancji pominął przy ocenie materiału dowodowego bezsporny, bo wynikający z akt ubezpieczeniowych, jak również przyznany przez samego odwołującego fakt nie powiadomienia organu rentowego o prowadzonej przez nią wraz z mężem działalności gospodarczej, co miało istotne znaczenie przy ocenie Sądu I instancji, że organ rentowy nie dopełnił swoich obowiązków informowania odwołującej, o prawach i obowiązkach wynikających z w/w ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, bo w takim stanie faktycznym, w ocenie organu rentowego, KRUS nie miał obowiązku informowania odwołującej o takich zmianach przepisów, które, wg informacji będących w posiadaniu organu rentowego, jej nie dotyczyły i nie można wymagać, by KRUS był zobligowany do pouczenia wszystkich płacących składki rolników o zmieniających się przepisach kształtujących prawa i obowiązki ubezpieczonych prowadzących równoległe pozarolniczą działalność gospodarczą, skoro odwołująca, wg wiedzy KRUS, do takich osób nie należała. Takie też stanowisko zajął Sąd Apelacyjny w Białymstoku w wyroku z dnia 7 września 2011 r., sygnatura akt: III AUa 702/11.

- błędne i sprzeczne z materiałem dowodowym, a w szczególności z informacją z dnia 18.10.2011 r. Naczelnika (...) Urzędu Skarbowego w B. ustalenie, że wkład odwołującej w prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej ograniczał się do posiadania certyfikatu uprawniającego do przewozu rzeczy, gdy tymczasem z w/w pisma wynika, że odwołująca po rozpoczęciu tej działalności od dnia 1 grudnia 1994 r. nie zgłaszała przerw lub likwidacji i wykazywała przychody za lata 1999-2010.

- błędne i sprzeczne z materiałem dowodowym, a w szczególności z decyzją z dnia 21.04.1998 r. /k-17/ stwierdzającą ustanie ubezpieczenia rolniczego w okresie od 01.04.1993 r. do 24.07.1995 r. w związku z podleganiem innemu ubezpieczeniu, stwierdzenie Sądu I instancji, że odwołująca spełniała warunek rocznego nieprzerwanego okresu ubezpieczenia rolniczego przed podjęciem działalności gospodarczej w 1994 r. bo przecież przed podjęciem tej działalności odwołująca nie podlegała rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu.

II. naruszenie prawa materialnego, a w szczególności:

- art. 5 a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. 2013 r. 1403 j.t.) w brzmieniu obowiązującym od 01.01.1997 r. do 2 maja 2004 r., zgodnie z którym rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, podlega nadal temu ubezpieczeniu, gdy złoży Zakładowi lub Kasie oświadczenie, że chce podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, o ile spełnia w tym zakresie warunki określone w odrębnych przepisach, przez błędną jego wykładnię polegającą na błędnym przyjęciu, że przepis ten nie wymagał od rolników, bądź domowników prowadzących jednocześnie pozarolniczą działalność gospodarczą podejmowania jakichkolwiek czynności w celu dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, gdy tymczasem prawo wyboru ubezpieczenia rolniczego mieli ci rolnicy /domownicy/ którzy zgłosili, w KRUS, bądź ZUS wybór ubezpieczenia rolniczego, a tymczasem odwołująca nie tylko że nie ujawniła po 1 stycznia 1997 r. prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, ale nie złożyła też oświadczenia o wyborze ubezpieczenia rolniczego przy równoległym prowadzeniu pozarolniczej działalności gospodarczej, a spełnienie tego wymogu było konieczne, które to stanowisko podzielił Sąd Najwyższy, chociażby w wyroku z dnia 20 lutego 2006 r. I UK 172/05.

- art. 5 a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników /Dz. U. 2013 r. 1403 j.t./ w brzmieniu obowiązującym od 2 maja 2004 r. nadanym ustawą z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw /Dz. U. Nr 91, poz. 873/ przez błędną jego wykładnię i błędne jego niezastosowanie w niniejszej sprawie, chociaż odwołująca nie spełniała również warunku posiadania 3-letniego okresu nieprzerwanego ubezpieczenia rolniczego z mocy ustawy.

-art. 37 ustęp 1 w/w ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników przez błędne jego niezastosowanie w niniejszej sprawie. Zgodnie z tym przepisem rolnik jest obowiązany, nie czekając na wezwanie, w ciągu 14 dni informować Kasę o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności.

Wskazując na powyższe zarzuty apelacji, organ rentowy wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje

Apelację należało uznać za zasadną.

Poczynione przez Sąd Okręgowy ustalenia faktyczne wymagają pewnego uporządkowania i uzupełnienia, w zakresie mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy przez Sąd Apelacyjny.

Przede wszystkim stwierdzić należało, iż w sprawie winno być poza sporem, iż małżonkowie K. prowadzili pozarolniczą działalność gospodarczą - nie informując o tym rolniczemu organu rentowego. W świetle informacji Naczelnika Urzędu Skarbowego w B. (k.264 a.r.) rozpoczęli działalność w formie spółki cywilnej (...) od dnia 1 grudnia

1994 r. , przy czym w Urzędzie Skarbowym zaewidencjonowano tę spółkę od dnia 19 lipca 1999 r. , do dnia wystawienia informacji (26.10.2012 r.) spółka nie zgłaszała zawieszeń działalności. Nadto A. K. (2) zarejestrował jednoosobową działalność (taxi) od dnia 3 kwietnia 1992r. i do dnia udzielania informacji przez Naczelnika Urzędu Skarbowego nie zgłaszał ani zawieszenia ani likwidacji tej działalności . Nie było w sprawie również sporne to, iż w latach 2004-2012r. kwoty podatku należnego z tytułu prowadzonej przez małżonków działalności gospodarczej wynosiły 0 zł za wyjątkiem roku 2009 kiedy to podatek wyniósł kwotę 339,48 zł (k. 313,314 a.r.) .

W uzupełnieniu powyższych ustaleń przypomnieć należy, iż dnia 21 grudnia 1993 roku Urząd Miejski w B. prowadzący ewidencję działalności gospodarczej na wniosek K. i A. K. (1) wpisał do tej ewidencji spółkę cywilną pod firmą (...) pod numerem (...) z dniem 2 stycznia 1994 roku. Przedmiotem tej spółki była działalność usługowa, a w tym usługi transportowe. Następnie małżonkowie zwrócili się o wykreślenie tego podmiotu z ewidencji, co nastąpiło z dniem 31 maja 1994 roku. Jednakże złożyli kolejny wniosek o wpisanie spółki cywilnej (...) do ewidencji dnia 14 listopada 1994 roku, z i z tym dniem po raz kolejny wpisano ten podmiot do ewidencji działalności gospodarczej pod nowym numerem - (...) (k. 47-48 akt). Przedmiotem działalności tej spółki był handel, export i import oraz wszelka działalność nie wymagająca koncesji, ani zezwolenia.

K. K. (2) w podpisanych przez siebie protokołach z wizytacji gospodarstwa w dniu 18 lutego 1999 r. (k. 44 a.r.) oraz 24 września 2010 r. (k.204) oświadczyła, iż nie posiada innych źródeł dochodu.

Do oceny zasadności apelacji i podniesionych w niej zarzutów koniecznym jest nawiązanie do regulacji podlegania ubezpieczeniem społecznym rolników przed dniem 31 grudnia 1996r. Jak wiadomo przepisy ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U z 2008 r., nr 50, poz. 291 ze zm.) obowiązujące do tej daty nie przewidywały możliwości podlegania przez rolnika ubezpieczeniu społecznemu rolników jeżeli oprócz działalności rolniczej prowadził on pozarolniczą działalność gospodarczą. Z dniem 1 stycznia 1997 r. wszedł w życie art. 5a dodany ustawą z dnia 12 września 1996 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z dnia 23 października 1996 r. Dz.U.1996.124.585) w myśl którego, rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, podlega nadal temu ubezpieczeniu. Rolnik lub domownik może podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu wówczas, gdy złoży Zakładowi lub Kasie oświadczenie, że chce podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, o ile spełnia w tym zakresie warunki określone w odrębnych przepisach. Z treści zacytowanego przepisu można wyciągnąć dwa wnioski. Po pierwsze tylko rolnik, który chciałby podlegać ubezpieczeniu innemu niż rolnicze zobowiązany był do złożenia oświadczenia o wyborze tego innego ubezpieczenia, a zatem rolnik, którego wolą było dalsze podleganiu ubezpieczeniu rolniczemu czynić tego nie musiał. Niezłożenie zatem takiego oświadczenia nie mogło skutkować ustaniem ubezpieczenia rolniczego. Po drugie jednak z dobrodziejstwa podlegania ubezpieczeniu w KRUS mógł skorzystać tylko taki rolnik, który przed 1 stycznia 1997 r. nieprzerwanie co najmniej 1 rok podlegał ubezpieczeniu rolniczemu i to z ustawy. Artykuł 7 ust. 1. ustawy w ówczesnym brzmieniu z 1996 r. miarodajnym w sprawie stanowił, iż ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy rolnik (jego domownik) , którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny - jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu i nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty.

W świetle ustaleń Sądu Okręgowego przytoczonych wyżej ustaleń faktycznych w roku 1996 r. zarówno K. K. (1) jak i jej mąż A. K. (1) prowadzili działalność gospodarczą, co z kolei oznacza w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym, iż stosownie do art. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą oraz ich rodzin (Dz.U. z 1989 r. Nr poz. 46 nr 250) K. K. (1) podlegała obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu określonemu ustawą. W myśl bowiem tego przepisu obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu podlegały osoby fizyczne mające obywatelstwo polskie, prowadzące na własny rachunek działalność gospodarczą na podstawie:

1) wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub koncesji, określonych w przepisach o działalności gospodarczej,

2) uprawnień określonych w przepisach szczególnych, zwane dalej "ubezpieczonymi". Stosowanie do ust. 1 tej ustawy jeżeli działalność, o której mowa w ust. 1, jest prowadzona przez dwie lub więcej osób, w ramach jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej, ubezpieczeniu podlega każda z tych osób.

Powyższy wywód prowadzi do jednoznacznego wniosku, iż K. K. (1) z związku z podleganiem innemu ubezpieczeniu, w okresie poprzedzającym w życie wejście art. 5.a. ustawy rolniczej (od 1 stycznia 1997 r.) nie mogła skorzystać z dobrodziejstwa tego przepisu i podlegać od 1 stycznia 1997 r. ubezpieczeniu rolniczemu z uwagi na brak spełnienia przesłanki rocznego podlegania ubezpieczeniu rolniczemu z mocy ustawy. Podleganie ubezpieczeniu rolniczemu byłoby jednak możliwe, gdyby skarżąca skorzystała z możliwości jakie jej oferował wówczas art. 2 ustawy z dnia 12 września 1996 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z dnia 23 października 1996 r. Dz.U.1996.124.585) , w myśl którego - rolnik lub domownik, który w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy podlega innemu ubezpieczeniu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, a spełnia inne warunki podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników z mocy ustawy w pełnym zakresie, może złożyć Zakładowi lub Kasie oświadczenie, że chce podlegać temu ubezpieczeniu z wyłączeniem innego ubezpieczenia społecznego. Poza sporem było w sprawie, iż takiego oświadczenia ani skarżąca ani jej małżonek nie złożyli żadnemu z organów ubezpieczeniowych. Skutkiem powyższego w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą K. K.pozostała poza systemem ubezpieczenia rolniczego, co w dalszej konsekwencji powodowało, iż również po 1 stycznia 1997 r. skarżąca nie spełniła warunków do objęcia ją ubezpieczeniem rolniczym w okresach prowadzenia działalności gospodarczej. Wprawdzie na wniosek małżonków K. Urząd Miejski w B. z dniem 1 sierpnia 1999 roku wykreślił z ewidencji ich spółkę wpisaną pod numerem (...) (k. 46), to małżonkowie K. wystąpili ponownie z wnioskiem o wpisanie do ewidencji działalności gospodarczej spółki (...) do Wójta Gminy D. K. z dniem 30 marca 2001 roku. Wówczas we wniosku małżonkowie wskazali nawet, że działalność w formie tej spółki prowadzą od dnia 1 grudnia 1994 roku. Wskutek tej czynności uzyskali oni wpis w ewidencji pod numerem 55/01, który uległ zmianie w dniu 13 grudnia 2004 roku (opis (...)) oraz 19 stycznia 2011 roku (k. 56-61 akt sprawy niniejszej). Stan prowadzenia działalności gospodarczej przez małżonków K. istniał zatem w chwili istotnej zmiany art. 5a ustawy dokonanej ustawą z dnia 2 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2004 r. Nr 91 poz. 873) , która zasadniczo weszła w życie w dniu 2 maja 2004 r. W świetle zmienionego przepisu art. 5a

- rolnik lub domownik, który podlega ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej opodatkowanej zgodnie z przepisami o zryczałtowanym podatku dochodowym lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu, jeżeli nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym (ust. 1) .

- rolnik lub domownik, o którym mowa w ust. 1, podlega nadal ubezpieczeniu, jeżeli w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpoczęcia współpracy przy prowadzeniu tej działalności złoży Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia oraz udokumentuje spełnienie warunków opodatkowania tej działalności w formie zryczałtowanego podatku dochodowego w terminie 7 dni od dnia otrzymania dokumentu ustalającego przez organ podatkowy tę formę opodatkowania (ust.2) . W § ustępie 6 określona została roczna kwota graniczna podatku, które przekroczenie eliminowało z ubezpieczenia rolniczego.

Rolnik (prowadzący pozarolniczą działalność) , który zaniechał wypełnienia obowiązku złożenia kasie oświadczenia o kontynuacji ubezpieczenia oraz rolnik , który nie złożył w terminie określonym w ustawie zaświadczenia właściwego organu podatkowego o wysokości należnego podatku za miniony rok – tracił z mocy ustawy prawo do podlegania ubezpieczeniu rolniczemu (ust. 3 i 7 art. 5a).

Sąd Okręgowy w swoich rozważaniach skupił się na okolicznościach związanych z tym, iż skarżąca podobnie jak i jej mąż nie złożyła Kasie żadnego oświadczenia o kontynuacji ubezpieczenia w KRUS jak i na okolicznościach związanych z nieskładaniem przez nich (przez blisko 10 lat) zaświadczeń w przedmiocie wysokości podatku za poprzedni rok. Sąd Okręgowy szeroko nawiązał do orzecznictwa Sądu Najwyższego wyraźnie łagodzącego skutki zaniechań rolnika w tym zakresie, oraz akcentujących obowiązki organu rentowego w dokonaniu właściwych pouczeń. Zdaniem

jednak Sądu Apelacyjnego ma to w sprawie znaczenie drugorzędne dla rozstrzygnięcia. Pouczenia organu rentowego miałyby bowiem w sprawie wtedy znaczenie, gdyby skutek ich braku lub wadliwości skarżąca utraciła prawo do korzystniejszego ubezpieczenia, które jej służyło - tak jednak w sprawie nie było. Skarżąca K. K. (1) w chwili wejścia w życie art. 5a w nowym brzmieniu (2 maja 2004r. nie spełniała przede wszystkim przesłanek z art. 5a ust. 1 ustawy , przepis ten bowiem wymagał, aby rolnik lub domownik rozpoczynający prowadzenie działalności gospodarczej, podlegał ubezpieczeniu **w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata**. Warunku tego skarżąca nie mogła spełnić prowadząc działalność gospodarczą w formie spółki (z przerwami wcześniej wskazanymi). Wedle już art. 7 ust. 1 ustawy rolniczej w brzmieniu w brzmieniu obowiązującym między innymi na dzień 2 maja 2004r. - ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy:

- 1) rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny,
- 2) domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1

- jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu i nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty.

W świetle tej regulacji pomijając już nawet okoliczność prowadzenia działalności gospodarczej w formie spółki cywilnej i podleganie ubezpieczeniom społecznym na zasadach ogólnych z tego tytułu skarżąca w okresie od 28 sierpnia 1999 r. do 31.01.2006 r. miała ustalone prawo do renty z ubezpieczenia rolniczego –co samo przez się wyłączało możliwość podlegania ubezpieczeniu rolniczemu z ustawy w pełnym zakresie. Niezależnie od tego samodzielną przesłanką wyłączającą z ubezpieczenia rolniczego było też podjęcie przez skarżącą zatrudnienia w spółce (...) s.c.” o dnia 4 maja do 3 czerwca 2004 r. , w świetle bowiem art. 5ust. 1 w zw. 6 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 jednolity tekst) spełnienie przez rolnika przesłanek do objęcia ubezpieczeniem społecznym z tytułu zatrudnienia wyłączało ubezpieczenie rolnicze.

Powyższy wywód prowadzi zdaniem Sądu Apelacyjnego do tego, iż w istocie skarżąca w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej, pobieraniem renty oraz krótkotrwałym stosunkiem pracy nie spełniała na dzień 1 stycznia 1997 r. jak i na dzień 2 maja 2004 r. przesłanek art. 5a tj. podlegania z ustawy ubezpieczeniu rolniczemu w pełnym zakresie przez okres wymagany tym przepisem czyli 1 rok przed 1 stycznia 1997 r. (jak też nie skorzystała z możliwości złożenia oświadczenia zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 12 września 1996 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników) i 3 lata przed 2 maja 2004 r.) , co było niezbędne do pozostania w ubezpieczeniu rolniczym w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w stosunku do jej sytuacji prawnej pouczenie jej o zmianach w zakresie treści art. 5a i zasadach podlegania ubezpieczeniu rolniczemu od 2 maja 2004 r. (nawet gdyby organowi przypisać taki obowiązek wobec braku wiedzy o jej prowadzeniu) zasadniczo nie wpływało bezpośrednio na możliwość wyboru ubezpieczenia. Poza sporem było, iż skarżąca nie zawiadomiła rolniczego organu rentowego o prowadzeniu działalności gospodarczej przez okres ponad 15-tu lat. Sąd Apelacyjny nie neguje, iż w ostatnich latach orzecznictwo Sądu Najwyższego na tle art. 5a ustawy, do którego nawiązuje Sąd Okręgowy przesunęło się wyraźnie w kierunku mniej szytywnej wykładni i pozwala na sanowanie uchybień rolnika w zakresie zachowania terminu do zaświadczenia w wysokości podatku w przypadku wadliwości pouczeń (braku) , to orzecznictwo to dotyczy przede wszystkim takich sytuacji, w których rolnik ten spełniałby pozostałe przesłanki podlegania ubezpieczeniu rolniczemu, a jedynie nie złożył zaświadczenia o wysokości podatku (wyrok SN z 20 marca 2013 r. I UK 556/12 ; wyrok SN z 29 maja 2013 r. I UK 641/12) – a sytuacja taka nie ma miejsca w niniejszej sprawie. Sąd Najwyższy nigdzie też nie to nie podważa przy tym wyraźnej regulacji art. 37 ust. 1. nakładającej na rolnika obowiązek - bez czekania na wezwanie, w ciągu 14 dni zgłaszanie Kasie osoby podlegające ubezpieczeniu w jego gospodarstwie oraz informować Kasę o okolicznościach mających wpływ na podleganie ubezpieczeniu i o zmianach tych okoliczności. Brak jest podstaw aby bagatelizować ten obowiązek nałożony na ubezpieczonych w ustawie, bo nie jest rzeczą Sądu negowanie wyraźnej woli ustawodawcy mającego legitymację do tworzenia prawa, chyba że Sąd nabrałby wątpliwości w zakresie konstytucyjności takiej regulacji.

Zarówno skarżąca jak i jej małżonek przez wiele lat nie informując rolniczego organu rentowego o prowadzeniu działalności gospodarczej obowiązek ten zignorowali. Z akt rentowych wynika przy tym, iż decyzje kierowane do skarżącej poczynawszy od pierwszej decyzji wydanej przez KRUS w przedmiocie ubezpieczenia z dnia 9 marca 1998r. zawierały pouczenia zarówno o obowiązku informowania Kasy o okolicznościach mających wpływ na ubezpieczenie jak i o możliwości podlegania w KRUS ubezpieczeniu przez rolnika prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą (pkt 1 i 2 decyzji k.3 a.r. (...)). Później w decyzji z 21 kwietnia 1998 r. (k.17 a.r.) z 12 maja 1998 r. (k. 25a.r.) z 15 marca 1999 r. (k.49 a.r.), z 9 kwietnia 1999 r. (k.55), z 25 czerwca 1999 r. (k. 61 a.r.) , z 18 września 2001 r. (k.69a.r.), z 2 października 2003r. Z wyjaśnień skarżącej składanych przed Sądem pierwszej instancji ale też drugiej wynika, iż nie czytała ona w ogóle pouczeń na decyzjach, co czyniło obowiązek informowania przez organ rentowy nawet niewykonalnym. Zdaniem Sądu minimalnym stopniem staranności każdego obywatela jest przeczytanie pisma kierowanego do niego przez jakikolwiek organ Państwa, w każdym razie zaniechania w tym zakresie nie obciążają organu. Prawdą jest w świetle akt rentowych, iż brak w nich pouczeń skarżącej o zasadach polegania ubezpieczeniu rolniczemu od 2 maja 2004r. , tyle tylko , że w tym czasie rolniczy organ rentowny wypłacał skarżącej rentę rolniczą i nie miał żadnej wiedzy o prowadzeniu przez nią działalności pozarolniczej. Pouczenie to zresztą jak wcześniej wspomniano niewiele by wносиło, wobec niespełniania wówczas przez skarżącą przesłanek do podleganiu ubezpieczeniu rolniczemu.

W świetle powyższych rozważań zaskarżona decyzja z dnia 7 maja 2013 r. wydana w stosunku do skarżącej (k.282) stwierdzająca nieważność decyzji z dnia 23 maja 2006 r. (obejmującej ubezpieczeniem rolniczym po utracie prawa do renty) oraz z 7 marca 2011 (stwierdzająca ustanie ubezpieczenia rolniczego w związku ponownym nabyciem prawa do renty rolniczej) jest prawidłowa. W świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego - w przypadku zatajenia prowadzenia działalności pozarolniczej - decyzja wydana w trybie art. 83a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442) w zw. 52 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz. U z 2008 r., nr 50, poz. 291 ze zm.) może skutkować wyłączeniem z ubezpieczenia rolniczego z datą wsteczną. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zdaje się dominować pogląd, iż decyzję Prezesa KRUS wydawaną na podstawie art. 83a ustawy systemowej nie w są zasadzie decyzjami wydawanymi w wyniku wznowienia postępowania i brak jest ograniczeń czasowych do wydania decyzji w przedmiocie ponownego ustalenia lub zobowiązania stwierdzonego decyzją (por. wyrok SN z 9 marca 2011 r. III UK 86/10 lex nr 818611; wyrok SN z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 166/07, OSNP 2009, nr 11-12, poz. 154 oraz por. także wyrok SN z dnia 13 maja 2004 r., II UK 359/03, OSNP 2004, nr 24, poz. 425). W przypadku zatajenia prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej nie jest jednak wykluczona również możliwość stwierdzenia nieważności decyzji wydanej wcześniej w tym przedmiocie 83a ust. 2 ustawy systemowej w związku z art. 156 §1 pkt 2 k.p.a. jako wydanej z rażącem naruszeniem prawa (postanowienie SN z dnia 9 stycznia 2012r. I UK 282/11 Lex nr 121581).

Reasumując powyższe rozważania Sąd Apelacyjny uważa, iż skarżąca w okolicznościach niniejszej sprawy nie spełniała przesłanek do pozostania w ubezpieczeniu rolniczym w związku z prowadzeniem działalnością gospodarczą, a zatem wydana decyzja organu rentowego odpowiada prawu.

Z tych przyczyn na zasadzie art. 386 §1 k.p.c. Sąd Apelacyjny dokonał zmiany zaskarżonego wyroku i oddalił odwołanie.

Zasadą w procesie cywilnym jest, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c.). Tylko w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej część kosztów procesu albo nie obciążać jej w ogóle kosztami (art. 102 k.p.c.). Przepis art. 102 k.p.c. jako szczególny nie podlega wykładni rozszerzającej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2010 r. II CZ 76/10) . W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się stosowanie art. 102 k.p.c., gdy strona przegrywająca znajduje się w wyjątkowo ciężkiej sytuacji majątkowej, a wytaczając powództwo była subiektywnie przeświadczona o słuszności dochodzonego roszczenia, natomiast strona przegrywająca korzystała ze stałej obsługi prawnej i nie poniosła dodatkowych nakładów na prowadzenie procesu (wyrok SN z dnia 17 listopada 1972 r., I PR 423/72, OSNCP 1973, nr 7-8, poz. 138). Zważywszy

na charakter sprawy i jej skutki dla ubezpieczonej zasadnym było zdaniem Sądu Apelacyjnego zastosowanie art. 102 k.p.c.